

УДК 371.13

ПРОФЕСІЙНО-ПЕДАГОГІЧНА ПІДГОТОВКА ВЧИТЕЛЯ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ ДО ВИХОВНОЇ РОБОТИ В ШКОЛІ З ФОРМУВАННЯ ЗДОРОВОГО СПОСОБУ ЖИТТЯ

Володимир ПРИСТИНСЬКИЙ, Наталія КРУТОГОРСЬКА, Ігор ПАСТЕРНАК

*Науково-дослідна лабораторія
„Духовного й фізичного виховання учнівської та студентської молоді”
Інституту духовного розвитку людини
Слов'янський державний педагогічний університет*

Анотація. У статті досліджується проблема підготовки майбутнього вчителя фізичної культури до виховної роботи з учнями школи та їх батьками щодо формування здорового способу життя. Визначено соціально-педагогічну значущість діяльності вчителя щодо реалізації знань, умінь і навичок зі збереження здоров'я школярів. На основі практичного досвіду доведено високий освітній потенціал педагогічної практики в підвищенні якості професійної підготовки студентів до реалізації виховних функцій.

Ключові слова: професійно-педагогічна підготовка, учитель фізичної культури, виховна робота, здоровий спосіб життя.

Постановка проблеми та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Одним із пріоритетних завдань, визначених Національною доктриною розвитку освіти України в XXI столітті та Цільовою комплексною програмою ”Фізичне виховання – здоров'я нації” є формування гармонійно розвиненої, морально й фізично здорової особистості, яка відповідально ставиться до власного здоров'я й здоров'я інших як найвищої особистісної й суспільної державної цінності [5, с. 5].

В умовах складної соціально-економічної й духовної кризи, погіршення екологічної ситуації дедалі більшу занепокоєність викликає стан здоров'я й фізичної підготовленості учнівської молоді. У зв'язку з цим підвищується освітньо-виховна роль учителя фізичної культури загальноосвітньої школи, який має плідно впливати на забезпечення й розвиток фізичного, психічного й духовного здоров'я молодого покоління.

Фізичне виховання молоді має відображувати нові підходи до формування особистості. Активність у фізкультурно-оздоровчій діяльності – необхідна умова гармонійного розвитку учнів, що набуває якості цілеспрямованого впливу на конкретну людину, згідно з її потребами. Фізичне виховання повинно формувати в кожного школяра дбайливе ставлення до власного здоров'я й фізичної кондиційності, комплексно розвивати фізичні й психічні якості, сприяти активному й творчому використанню засобів фізичної культури в організації й здійсненні здорового способу життя.

Учитель виконує важливу соціальну функцію – здійснює духовний, розумовий, фізичний розвиток і виховання особистості, формує здоровий спосіб життя учнів. Його діяльність спрямована не лише на організацію навчально-пізнавального процесу, а й позакласної фізкультурно-оздоровчої, виховної діяльності учнів, систематичне розв'язання нових завдань щодо формування рис активного громадянина. Основні напрями розбудови сучасної загальноосвітньої школи вимагають пошуку ефективних шляхів здійснення вчителем фізичної культури навчально-виховної діяльності з учнями. Зазначимо, що при цьому головним завданням учителя є не тільки якісне викладання теми уроків й передача учням життєво важливих рухових знань, умінь і навичок, а й сприяння розвитку культури здоров'я, активне пропагування здорового способу життя серед учнів, їх батьків; формування фізично, психічно й духовно здорових громадян України.

Вихованість і рівень освітньої підготовки, особистісне ставлення вчителя до проблем виховання, здорового способу життя, фізкультурно-оздоровчої, спортивної, туристсько-краєзнавчої діяльності, проектується на учнів, їх родини та повинно бути прикладом для наслідування.

Аналіз досвіду освітньої й виховної практики в школі свідчить, що досить гострою й актуальною залишається нині проблема формування фізично активної, здорової особистості учня, її здорового способу життя, долання шкідливих звичок, дефіциту рухової активності. Зазначені чинники зберігають стійку тенденцію, що обумовлюється протиріччям між декларативним і реальним ставленням до фізичної культури, відбивається на стані здоров'я, фізичному розвитку й руховій підготовленості учнів, їхніх ціннісних орієнтаціях, ставленні до власного фізичного, соціального й психічного благополуччя в майбутній життєдіяльності.

Отже, професійна компетентність сучасного вчителя фізичної культури, як ніколи раніше, повинна бути тісно пов'язана з активною пропагандою здорового способу життя не лише серед учнів, а й їх батьків, громадськості.

Дослідження виконане відповідно до тематичних планів НДР кафедр теоретичних та методичних основ фізичного виховання й реабілітації, педагогіки Слов'янського державного педагогічного університету, а також науково-дослідної лабораторії “Духовного й фізичного виховання учнівської та студентської молоді” (завідувач – канд. пед. наук, доцент В.М. Пристинський, науковий керівник – д-р пед. наук, професор В.Г. Григоренко) Інституту духовного розвитку людини (директор – член-кореспондент НАПН України, д-р пед. наук, професор Г.П. Шевченко, м. Луганськ).

Аналіз останніх досліджень і публікацій, у яких започатковано розв'язання цієї проблеми. Кожний етап історичного розвитку України висуває нові вимоги до діяльності вчителя в сучасній системі освіти й виховання. Над вирішенням цієї проблеми працювали й видатні вчені-педагоги (К. Ушинський, В. Сухомлинський, А. Макаренко). Питання щодо змісту, форм і методів підготовки педагогічних кадрів, формування загально педагогічних умінь майбутніх фахівців висвітлювалися в багатьох працях українських і російських педагогів-науковців (О. Абдуліної, Ф. Гоноволіна, В. Гриньова, В. Євдокимова, С. Золотухіної, І. Зязюна, В. Лозової, Н. Кузьміної, Ю. Кулюткіна, Г. Сухобської, В. Сластьоніна, Л. Спіріна, Г. Шевченко, О. Щербакова та ін.).

Різні аспекти професійно-педагогічної підготовки вчителя фізичної культури висвітлені в наукових дослідженнях С. Балбенка, О. Баклицької, В. Бартенєвої, В. Григоренка, О. Ємця, В. Пристинського, Є. Приступи, Л. Пундик, Р. Сірко, Л. Сущенко, Б. Шияна та інших учених.

У сучасній педагогічній науці всебічно досліджується проблема формування здорового способу життя, яка є багатоаспектною й пов'язана з комплексом питань: гармонійного фізичного, психічного, культурного, духовного розвитку особистості; дотримання оптимальних для здоров'я режимів дня, навчання й відпочинку, харчування, особистої гігієни, рухової активності, загартовування, долання шкідливих звичок (О. Балакірева, В. Горащук, Л. Гурман, Л. Жаліло; Л. Журкіна; Н. Комарова, О. Яременко, О. Вакуленко, Є. Загуляєв, С. Закопайло; О. Жаборницька, С. Кириленко; В. Кузьменко, С. Омельченко, В. Оржеховська, А. Полулях, А. Сухарева, С. Тверська та ін.).

Однак, незважаючи на значну кількість захищених дисертацій, достатню наявність спеціальної й науково-методичної літератури, означена проблема ще не є вирішеною та потребує подальшого вивчення, узагальнення й обґрунтування.

Невирішені раніше частини загальної проблеми, котрим присвячується стаття. Цінність здоров'я в усі часи є досить великою й не потребує особливих наукових доказів, але активна життєва позиція, спрямована на його зміцнення й збереження, в багатьох молодих та й дорослих людей не відповідає сучасному розумінню цієї важливої проблеми.

Молодій людині, як правило, характерна точка зору про те, що хтось має турбуватися про її здоров'я – батьки, вчителі та інші. Вона звикла, що хтось повинен примусити її виконувати певні дії, навіть якщо йдеться про її власне здоров'я.

У зв'язку з цим, перед суспільством "...гостро постає завдання формування здорового способу життя як умови збереження української нації, перспективи справжнього духовного оновлення наступних поколінь, запоруки якісних перетворень у масштабах держави" [6, с. 9; 7].

Актуальність означеної проблеми, за обґрунтованою точкою зору В. Григоренка, В. Пристинського (2009) визначається також необхідністю "...науково-технологічного забезпечення формування у студентів педагогічних університетів духовності як чинника оптимізації навчально-виховного процесу професійно-педагогічної підготовки майбутнього вчителя фізичної культури" [2, с. 35].

Отже, загострення суперечностей між наявним рівнем свідомого ставлення молоді до свого здоров'я, способу життя й потребою суспільства у вчителів, який був би спроможний на високому професійному рівні здійснювати виховну й пропагандистську діяльність з учнями та їх батьками щодо цієї проблеми, потребують інноваційних підходів до підготовки майбутнього фахівця з фізичної культури.

Мета дослідження. *Мета* статті – розкрити й проаналізувати соціально-педагогічну значущість підготовки майбутнього фахівця з фізичної культури до виховної роботи в школі з формування здорового способу життя учнів та їх батьків.

У процесі дослідження були виділені та вирішувалися такі *завдання*:

- довести провідну роль учителя фізичної культури в школі щодо формування здорового способу життя, виховання дбайливого ставлення учнів та їх батьків до власного здоров'я й здоров'я інших дітей;
- на основі практичного досвіду визначити освітній потенціал педагогічної практики із забезпечення якості формування у студентів виховних функцій вчителя фізичної культури.

Виклад основного матеріалу з аналізом отриманих наукових результатів. Сучасний період часу з усіма його позитивними та негативними проявами, формує новий тип культури особистості вчителя, який передбачає опанування нових моделей поведінки й діяльності. Для педагогів дуже важливо зробити все можливе для того, щоб фізична культура посіла високе місце в ієрархії життєвих цінностей молодій людині, а в досягненні цього не менш значущим чинником буде стрімке зростання виховної ролі самого вчителя.

З кожним роком збільшується кількість чинників, які негативно впливають на життя й здоров'я дітей. Тому вважаємо, що пріоритетним завданням держави, педагогів, медичних працівників повинно бути формування в дітей та їх батьків усвідомлення того, що здорова нація є показником цивілізованої країни. Адже якість освіти не зводиться лише до здобуття знань, умінь і навичок. Вона тісно пов'язана із категоріями здоров'я, комфортності, щастя, благополуччя, самореалізації.

На жаль, слід констатувати, що фізичне виховання в сучасній школі має певні проблеми, які пов'язані насамперед із соціально-педагогічними умовами життєдіяльності сім'ї і школи, кризовими проявами в суспільстві. За останні роки зросла кількість раптових летальних випадків з учнями на уроках фізичної культури, що дуже позначилося на ставленні учнів та їх батьків до фізичного виховання в школі, до організації й проведенні уроків фізичної культури, до діяльності вчителів.

Під час дослідження ми проаналізували цю сумну статистику трагічних випадків у школі на заняттях фізичною культурою за останні шість років. Дані свідчать, що сталося 13 випадків зі смертельним наслідком. Аналізуючи причини, які зумовили трагедії, ми з'ясували, що лише в одному випадку причиною смерті стало травмування, а 12 випадків сталися через серцево-судинні захворювання дітей, яким, на нашу думку, можна було запобігти, якщо б лікарі, вчителі, батьки своєчасно звернули увагу на здоров'я учня.

Іноді безвідповідальне ставлення дорослих до визначення об'єктивного стану здоров'я учня, а також реалії навчально-виховного процесу з фізичного виховання слід вважати наслідком трагічних випадків. Цілком закономірно, що система медичного контролю та регулярних медичних оглядів школярів потребує радикального вдосконалення, а проблема форму-

вання здорового способу життя, зміцнення й збереження здоров'я дитини в умовах сімейного виховання набуває особливої актуальності.

Однією з причин неефективної організації вчителем фізкультурно-оздоровчої роботи серед школярів та їх батьків, на наш погляд, вважаємо й незадовільний стан спортивної матеріально-технічної бази загальноосвітніх навчальних закладів (7 % – відсутні спортивні зали, 40 % – спортивні зали не відповідають сучасним вимогам, 64 % – відсутні футбольні поля, 98 % – відсутні басейни). Тобто майже кожна десята школа в Україні не має певним чином обладнаної спортивної бази, а 40 % дієвих – не відповідають сучасним вимогам. Отже, лише близько половини школярів України мають можливість повноцінно займатися фізичною культурою [3, с. 97].

Названі факти, на наш погляд, впливають на якість організації фізичного виховання в загальноосвітній школі, яка визначається також недостатнім медичним контролем за станом здоров'я школярів, недостатньою відповідальністю батьків за здоров'я своїх дітей, дотримання й здійснення здорового способу життя в сім'ї.

У зв'язку з цим, слід констатувати, що виховна роль учителя фізичної культури не була ще відповідного соціально-педагогічного значення щодо формування здорового способу життя учнів, зміцнення й збереження їх здоров'я. Залишається низьким рівень поінформованості батьків і дітей про сучасні фізкультурно-оздоровчі технології, засоби зміцнення й збереження здоров'я, активного дозвілля, різноманітного використання засобів фізичної культури і спорту в сімейному й шкільному вихованні. Вважаємо, що держава, шкільні педагогічні колективи, учителі фізичної культури проводять ще недостатньо ефективну політику щодо формування здорового способу життя молодого покоління, а вищі навчальні заклади готують фахівців з фізичної культури до виховної роботи на недостатньо високому рівні.

Сучасна загальноосвітня школа потребує вчителя з творчим науково-педагогічним мисленням, високою професійною мобільністю, здатного ефективно працювати не лише на уроці фізичної культури, а й поза межами класу, школи (під час проведення фізкультурно-масової, оздоровчої, спортивної роботи), готового до самостійного інноваційного пошуку.

Вважаємо незаперечним той факт, що які б інновації, реформи чи модернізації не проводились у сфері освіти, які б науково обґрунтовані шляхи перебудови не намічались, всі вони фокусуються на особистості вчителя. Це, на наш погляд, пов'язано з тим, що не існує “чудодійних” педагогічних систем, а існує вчитель, озброєний прогресивною технологією, сформований як соціально активна особистість, яка вміє творчо міркувати, професійно діяти, створювати суспільні цінності. Школа – жива клітина суспільного організму, а вчитель – її ядро. На наше переконання школа є такою, якою є її вчитель. Передаючи з покоління в покоління соціальний досвід, вчитель не лише виконує свої професійні функції, але й виступає об'єктом соціального прогресу. Невипадково він обраний ключовою фігурою перебудови [4, 7, 8].

Зміцнення здоров'я української нації, виховання соціальної орієнтації на здоровий спосіб життя та профілактику захворювань – одне з найважливіших завдань суспільства, а значить і школи, яке повинен реалізувати вчитель фізичної культури. Без професійно компетентного вчителя фізичної культури, освіти важко здійснювати ці завдання, бо особистість учителя – це не тільки “ключова фігура” освітньо-виховного процесу школи, а ще й пропаганди та ствердження здорового способу життя в сімейному вихованні дітей та підлітків.

У майбутньому, на що ми дуже сподіваємося, фахівці з фізичної культури (учителі ЗОШ, інструктори з фізичної культури і спорту, тренери ДЮСШ) будуть бажаними в кожній сім'ї. Ми переконані, що ці фахівці повинні стати, певним чином, сімейними “радниками”, які професійно володіють інформацією щодо спадковості, генетики, здоров'я, рухової підготовленості кожного члена родини. Це допоможе розробити адекватну, особистісно орієнтовану програму укріплення здоров'я, загартовування, проведення фізкультурно-оздоровчих вправ, які є суто індивідуальними; порекомендувати як найкраще організувати сімейні турпоходи; яку обрати спортивну секцію; як правильно харчуватись тощо.

Важливим, на наш погляд, є те, щоб знання, вміння й навички, отримані від учителя про здоровий спосіб життя, стали міцним підґрунтям для подальшого розвитку й формування май-

бутнього громадянина України, оскільки саме освіта й виховання повинні бути фундаментом розвитку особистості кожної людини й запорукою достойного майбутнього держави [2, 8, 9].

Звичайно, для виконання цієї важливої освітньо-виховної місії майбутній вчитель фізичної культури має бути високоосвіченою, всебічно розвиненою, здоровою людиною, яка неухильно дотримується й реалізовує здоровий спосіб життя, а свої фахові знання, вміння й навички передає молоді на високому професійному рівні.

Необхідно визнати, що студентські роки в педагогічному університеті – це не лише час професійного становлення й зростання фахівця, а ще й період формування власного способу життя, усвідомлення значення впливу здоров'я на свою подальшу життєдіяльність.

Успіх вирішення цього завдання залежить від рівня професійної майстерності викладачів вищої школи, від їхнього уміння донести кожному студентові значущість здорового способу життя як складової частини гармонійного розвитку особистості. Нормою життя студента повинно стати зміцнення й збереження його здоров'я, загартовування, свідоме дотримання правил режиму дня, харчування, турбота й відповідальність про себе й своїх близьких за допомогою набутих в університеті знань. Вважаємо, що на підставі саме цих чинників повинна розпочинатися підготовка майбутнього вчителя до процесу виховання дітей, до усвідомлення значущості здоров'я. Тільки тоді ми в змозі вести мову про успіх сучасного вчителя у вихованні здорової нації, а в недалекому майбутньому – вже і як про вихователя власних дітей.

Спеціальні фахові дисципліни, предмети психолого-педагогічного циклу, педагогічна практика, позааудиторна виховна робота в університеті, громадсько-педагогічна діяльність мають усі можливості для якісної підготовки висококваліфікованих спеціалістів з фізичної культури, але для цього потрібні зусилля усього професорсько-викладацького складу університету [2, 3, 4, 7, 10].

Під час навчання, а також при організації педагогічної практики в школі студентів більш активно варто залучати до проведення різних форм виховної роботи, розвивати творчий підхід і креативність у розробці виховних заходів.

На жаль, ми спостерігали, що під час педагогічної практики студенти проявляють надмірно стандартний підхід до виконання своїх обов'язків і завдань з виховної роботи. Привертає увагу той факт, що, за даними нашого дослідження, понад 40,3 % студентів 3-го курсу мають труднощі під час проведення саме виховних заходів з учнями та їх батьками. 58,6 % ще не вміють достатньо координувати спільні проекти, не розуміють як керувати “Школою сприяння здоров'я”, проводити різноманітні конкурси, свята, диспути, пояснюючи це недостатністю відповідних педагогічних знань, умінь і навичок. Хоча, здавалося б, теоретичний курс з “Теорії виховання”, “Теорії навчання” вже вичитано. 34,0 % студентів висловлюють труднощі щодо самостійної виховної діяльності в оздоровчих дитячих центрах. У своїх пропозиціях щодо поліпшення цієї підготовки, вони вказують на доцільність збільшення практичних занять із теми “Форми організації виховної роботи з учнями”, введення навчального предмета з “Методики виховної роботи,” який був, на превеликий жаль, виключений із навчального плану факультету фізичного виховання.

За даними наших педагогічних спостережень чимало вчителів фізичної культури не відрізняються широкою освіченістю, вихованістю, високим рівнем загальної культури, духовністю, інтелігентністю. Можливо недостатність фахових знань, достатньо низький рівень сформованості педагогічних умінь і навичок щодо виховної діяльності з учнями, відсутність бажання вдосконалювати свою педагогічну майстерність не дають змогу обирати більш інноваційні та ефективні форми й методи фізичного виховання для конкретних умов школи.

Соціально-педагогічна ситуація щодо запобігання й профілактики різних захворювань серед дітей та підлітків, занепад спортивно-оздоровчої інфраструктури, послаблення її в межах навчальних закладів, інколи недоступність оздоровчих послуг, втрата зв'язків школи з сім'єю – є основними, на наш погляд, причинами недостатньо ефективного функціонування системи фізичного виховання й здоров'я школярів [6, с. 177].

Згідно з проведеним опитуванням, 80,1 % учнів 9–11 класів із різних регіонів Донецької області, учителям фізичної культури надали передостаннє місце у рейтингу вчителів школи. На жаль, до такого вчителя приходять на педагогічну практику й студенти педагогічного університету. Отже, маємо змогу стверджувати, що сьогодні наявний рівень професіоналізму вчителя фізичної культури, якість його професійно-педагогічна підготовка ще не відповідають сучасним вимогам суспільства.

Вважаємо, що врахування цих негативних проявів спонукатимуть викладачів університету до нових, ефективніших підходів у підготовці й формуванні висококваліфікованих, соціально активних, духовно багатих і гармонійно розвинених майбутніх фахівців з фізичної культури. На наше переконання, нині потрібна докорінна зміна в переосмисленні самої сутності, завдань, змісту виховної діяльності вчителя фізичної культури.

На наш погляд, удосконаленням цього компоненту підготовки повинна стати більш конструктивна організація педагогічної практики студентів. Розподіляючи студентів на педагогічну практику, методистам слід усвідомити, що вчитель фізичної культури повинен забезпечити сприятливі умови для розвитку не лише професійно-педагогічних умінь, навичок і здібностей майбутнього колеги, а і його духовних, моральних якостей, креативності мислення, творчого пошуку.

Вважаємо, що важливою умовою успіху підготовки спеціаліста під час проходження педагогічної практики є стимулювання прагнення студента у створенні своєї індивідуальної системи фізичного виховання учнів конкретного класу школи. Доцільно роз'яснювати студентам, що підвищення ефективності процесу фізичного виховання має відбуватися на засадах якісного змісту й організації роботи, яке залежить від педагогічної майстерності й професійного рівня освіти самого вчителя, від використання в практичній діяльності національних і місцевих традицій, інтерактивних й інноваційних форм і методів роботи з учнями, врахування педагогічних і матеріальних умов, інтересів учнів і можливості педагогів.

Реалізації виховних технологій, які формують здоровий спосіб життя учнів, зберігають і зміцнюють здоров'я, сприяє комплексний підхід до створення освітньо-виховного середовища навчального закладу. Кожному майбутньому вчителю варто знати, що результати фізичного виховання учнів залежать не тільки безпосередньо від учителя фізичної культури, а й загальної орієнтації на освітньо-виховне середовище.

При організації педагогічної практики студентів факультету фізичного виховання ми намагаємося створити сприятливий для виховної діяльності соціум разом із педагогічним колективом школи. Так, розв'язання проблеми формування здоров'я учнів школи відбувається через активну співпрацю всіх ланок освіти. Педагогічні кроки вчителя фізичної культури, передусім, спрямовані на учнів та їх батьків. Упровадження в реальне освітньо-виховне середовище навчального закладу “Школи сприяння здоров'я” сумісних творчих програм, проєктів, спецкурсів фізкультурно-оздоровчого й психолого-педагогічного спрямування (“Кроки до здоров'я”, “Наповни амфору здоров'я”, “Я і моє здоров'я”, “Захисти себе від хвороби”, “Фізичні вправи для мене й моєї сім'ї”, “Уроки добрих знань”, “Нетрадиційні методи і системи загартовування”) допомагають реалізації здорового способу життя серед школярів, їх батьків, друзів, у сімейному вихованні.

Серед пріоритетних напрямків нашої діяльності зі студентами в школі є організація профілактичної роботи в сім'ї, співпраця з батьками, що робить процес формування здорового способу життя ефективнішим.

Позитивний результат у підготовці до здійснення ефективної педагогічної діяльності майбутнього вчителя ми пов'язуємо з організацією самостійної й індивідуальної науково-дослідної роботи, що забезпечує подальший розвиток професійної готовності студентів до виховної роботи. У змістові модулі програм із педагогічних дисциплін закладено виконання завдань із аспектами формування здорового способу життя. Так, на семінарських заняттях з “Теорії виховання” пропонуємо студентам зробити доповіді на теми “Місце і роль сучасного вчителя фізичного виховання у формуванні культури здоров'я учнів”, “Робота з батьками щодо зміцнення й збереження здоров'я дітей”; рекомендуємо написати реферати “Організація

фізичного виховання у сім'ї”, “Використання засобів фізичної культури і спорту в сімейному вихованні,” “Залучення батьків і дітей до занять фізичною культурою і спортом” тощо. Для кожного студента розробляється алгоритм виконання його індивідуального навчально-дослідного завдання для глибшого розуміння шляхів розв'язання даної проблеми.

Висновок. Таким чином, слід зазначити, що підготовка майбутнього вчителя фізичної культури до виховної роботи в школі з формування здорового способу життя учнів та їх батьків має високу соціально-педагогічну значущість. Особливого значення вона набуває нині, в час соціально-економічної, духовної кризи суспільства, погіршення екологічної ситуації й здоров'я людей.

Учитель фізичної культури має займати провідну роль серед учителів школи з проблем формування здорового способу життя, виховання дбайливого ставлення учнів та їх батьків до власного здоров'я, здоров'я дітей.

Значний освітньо-виховний потенціал щодо формування професійної готовності студентів педагогічного університету до виховної роботи з пропаганди й реалізації здорового способу життя має вивчення дисциплін психолого-педагогічного циклу, проходження педагогічної практики, ефективна реалізація позааудиторної роботи студентів.

Якісний розвиток й вдосконалення педагогічних умінь і навичок студентів із виховної роботи можливо досягти, забезпечуючи творчий підхід, різноманітність, інноваційність у виборі форм і методів навчання й виховання.

Перспективи подальших досліджень. Підготовка вчителя фізичної культури до виховної діяльності зі школярами – справа державного масштабу, й потребує науково виважених дій в подальшому пошуку нових педагогічних шляхів її здійснення. Досвід, який ми накопили роботи спонукає до критичного аналізу та професійних роздумів щодо впровадження у навчально-виховний процес студентів факультетів фізичного виховання інноваційних педагогічних і виховних технологій, а також дослідження ефективності їх впливу на формування виховних функцій учителя.

Список літератури

1. *Баклицька О.* Акцентуації характеру в структурі особистості студента вищого навчального закладу спортивно-фізкультурного профілю / О. Баклицька, Р. Сірко // Молода спортивна наука України : зб. наук. пр. з галузі фіз. культури та спорту. – Вип. 12, т. 4. – С. 6 – 11.
2. *Григоренко В. Г.* Професійна діяльність викладача педагогічного університету як об'єкт духовного та мотиваційно-системного дослідження / В. Г. Григоренко, В. М. Пристинський, Г. В. Григоренко // Духовність особистості: методологія, теорія і практика : зб. наук. пр. – Луганськ, 2009. – Вип. 1(30). – С. 32 - 46.
3. *Дубогай О.* Мотивація до занять фізичними вправами. Бібліотека шкільного світу / О. Дубогай // Здоров'я та фізична культура. Фізкультура як складова здоров'я та успішного навчання дитини. – К., 2006. – 145 с.
4. *Крутогорська Н.* Пошук нових технологій організаційно-виховної роботи серед студентів педагогічного університету / Н. Крутогорська // Рідна школа. – 2003. – № 4. – С. 47-50.
5. Національна доктрина розвитку освіти. Указ Президента України від 17 квітня 2002 року № 347/2002 // Освіта України. – № 33. – 23 квітня 2002 р. – С. 4-6.
6. *Омельченко С. О.* Взаємодія соціальних інститутів суспільства у формуванні здорового способу життя дітей та підлітків : монографія / С. О. Омельченко. – Луганськ : Альма-матер, 2007. – 352 с.
7. *Омельченко С. О.* Принципи моделювання педагогічної системи взаємодії соціальних інститутів суспільства у формуванні здорового способу життя учнів загальноосвітньої школи / С. О. Омельченко, В. М. Пристинський // Соціальна педагогіка : теорія та практика. – 2009. – № 3. – С. 77 - 85.
8. Педагогічні основи керівництва професійною підготовкою вчителя фізичної культури: навч. посіб. / В. М. Пристинський, В. Г. Григоренко, С. Ю. Балбенко, Ю. Г. Васін. – Х. : ХДПІ ім. Г.С. Сковороди, 1992. – 160 с.

9. Пристинский В. Н. Здоровый образ жизни, духовное и физическое здоровье, долголетие и работоспособность человека во всемирном кросс-культурном информационном пространстве / В. Н. Пристинский, К. К. Краснолуцкий // Педагогічні, психологічні і медико-біологічні проблеми диференціації навантажень у фізичному вихованні та спорту : матеріали I Міжнар. електронної наук.-практ. конф. – О. : ПНПУ ім. К.Д. Ушинського, 2010. – С. 10 – 14.

10. *Pristinsky V. N. New capacity of cross-cultural infospace in forming knowledge base about healthy lifestyle / V. N. Pristinsky, K. K. Krasnolutsky // Інноваційні технології в галузі фізичного виховання, спорту, рекреації та валеології : електр. зб. наук. робіт IV міжн. (Інтернет) наук.-метод. конф. Вип. 4. – Х. : Акад. ВВ МВС України, 2010. – С. 95 - 99.*

11. Приступа С. Глобалізаційні тенденції в системі підготовки фахівців у галузі фізичного виховання і спорту в Європі / С. Приступа // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету ім. В. Гнатюка. Серія: Педагогіка. – 2004. – Вип. 4. – С. 125 – 129.

12. *Сластенин В. Учитель и время / В. Сластенин // Педагогика. – 1990. – № 9. – С. 3 – 5.*

ПРОФЕССИОНАЛЬНО-ПЕДАГОГИЧЕСКАЯ ПОДГОТОВКА УЧИТЕЛЯ ФИЗИЧЕСКОЙ КУЛЬТУРЫ К ВОСПИТАТЕЛЬНОЙ РАБОТЕ В ШКОЛЕ ПО ФОРМИРОВАНИЮ ЗДОРОВОГО ОБРАЗА ЖИЗНИ

Владимир ПРИСТИНСКИЙ, Наталья КРУТОГОРСКАЯ, Игорь ПАСТЕРНАК

*Научно-исследовательская лаборатория
«Духовного и физического воспитания учащейся и студенческой молодежи»
Института духовного развития человека
Славянский государственный педагогический университет*

Аннотация. В статье рассматривается проблема подготовки будущего учителя физической культуры к воспитательной работе с учащимися школы и их родителями по обеспечению здорового образа жизни. Определена социально-педагогическая значимость деятельности учителя в реализации знаний, умений и навыков по сохранению здоровья школьников. На основе практического опыта доказывается высокий обучающий потенциал педагогической практики в повышении качества профессиональной подготовки студентов к реализации воспитательных функций.

Ключевые слова: профессионально-педагогическая подготовка, учитель физической культуры, воспитательная работа, здоровый образ жизни.

PROFESSIONAL-PEDAGOGICAL TRAINING OF PHYSICAL EDUCATION TEACHER TO THE EDUCATIONAL WORK AT SCHOOL IN FORMING A HEALTHY WAY OF LIFE

Volodymyr PRYSTYNSKY, Nataliya KRUTOGORSKA, Igor PASTERNAK

*Research laboratory of the “Spiritual and physical education of schoolchildren and students”
of the Institute of Spiritual Development of a person
Slavyansk State Pedagogical University*

Annotation. The paper is devoted to the problem of the professional training of future teachers of physical education to the educational work with schoolchildren and their parents to ensure a healthy way of life. There has been defined a social and pedagogical significance of the teacher's activity in the realization of knowledge and skills to preserve schoolchildren's health. On the basis of the analysis of the practical experience of the authors a high learning potential of pedagogical practice in improving the quality of university students training for the implementation of educational functions is proved.

Key words: professional – pedagogical training, teacher of physical education, educational work, a healthy lifestyle.